

„A hagyomány nem a hamu őrzése, hanem a láng továbbadása!”

Kézműves Kör iskolai könyvtári keretek között

NYIRŐ GIZELLA

nyiro.gizella@gmail.com

*PTE Gyakorló Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskola,
Deák Ferenc Gimnáziuma és Általános Iskolája*

Kulcsszavak: *könyvtárpedagógia, hagyományápolás, művészeti nevelés, kézművesség, tárgyi integráció*

A címben szereplő idézet a XVI. században élt Morus Tamás tollából származik. Napjainkban is értéket hordoz ez a mondat, hiszen mindennél fontosabbak azok a szokások, cselekedetek, érzések, dolgok, melyek múltunkhoz kötődnek, melyeket megőrzésre, továbbadásra fontosnak tartunk, melyek közösséggé formálnak minket.

Számomra, pécsiként ilyen érték a 650 éve alapított egyetemünk, bár tudjuk, hogy nem volt jogfolytonos az évszázadok során, de büszkeségünkéből ez semmit sem von le. A 40 éves iskolánk 13 éve teljes átalakításon esett át, hogy fenntartóink és az egyetemi szintű tanárképzés elvárásainak és kihívásainak maradéktalanul megfeleljen. Örömmel tölt el, hogy Kézműves Körünk is már 12 éve működik az iskolai könyvtár keretei között, melybe örömmel járnak kicsik és nagyok.

Könyvtárpedagógiai Programunk az iskolai könyvtárban folyó oktató-nevelő munka folyamatát három nagy pillérre építi fel. Az íróvá-olvasóvá nevelésre a művészeti nevelésre és a könyvtárhasználatra nevelésre.

A művészeti nevelésen belül két irány a mérvadó, a zenei kultúra alakítása és a kézműves tevékenységek megismertetése, alkotó tevékenység által a fantázia, a kreativitás és nem utolsósorban a jellem, a személyiség formálása a fő feladatunk.

2004 szeptemberében indítottuk útjára Kutnyánszky Nikoletta kolléganőmmel, aki jelenleg önkéntes könyvtáros tanárunk, akkor pedig segítő szülőként csatlakozott hozzánk. Együtt formálgattuk a kézműves kör tematikáját, tevékenységi körét, tanítandó technikákat és válogattuk, mikor milyen tárgyat készítsünk el. Nagy hangsúlyt fektettünk az elmúlt 12 évben a háztartásokban már feleslegessé vált (kinőtt ruhák, régi gombok, dobozok, gurigák, műanyag palackok, parafa dugók, újságok, CD stb.) valamint a természetben található különféle termékek, levelek, csuhé, csuta, fadarabok, préselt virágok stb. hasznosítására. mivel fontosnak tartjuk a környezettudatos viselkedésre nevelést. Az évek során több mint 300 tanuló vett részt a foglalkozásainkon, közülük sokan az iskolában töltött éveik alatt végig. A gyerekeknek bemutatott, majd megtanult tevékenységek között

népi mesterségek és modern kézműves technikák vegyesen szerepelnek, és mindkettő nagy hangsúlyt kap a kiegészítő anyagokban is (tematikus terv).

Alapanyagok: papír, fa, fém, műanyag, kőcsempe, textil, fonal, háztartási hulladékok (papírdobozok, gurigák, kinőtt ruhaneműk, CD stb.).

Tematikus tervünk a naptári időszakot követi, beleépítve egyházi (karácsony, húsvét) és társadalmi ünnepeket (október 6., márc. 15.) és nemzetközi világnapokat (magyar kultúra, a költészet a zene, a víz és a madarak és fák napja). A csendes alkotó munka mellett a foglalkozások kísérője a zenehallgatás, meseolvasás, néphagyományok felelevenítése. A zene, a képzőművészet és irodalmi alkotásokból vett részletek, valamint a népmesék adta lehetőségek kihasználása könyvtárpedagógiai módszerekkel, a gyermeki jellem, viselkedés formálására és az olvasó, zeneértő és a zenét szerető fiatalok nevelésére alkalmas.

Egy év tematikus tervén keresztül szeretném megmutatni, hogy kapcsolódik a Kézműves Kör heti 2 órában a magyar irodalom, ének-zene, technika-, rajztantárgyakhoz. Mert miközben alkotnak a gyerekek komoly- és népzenei CD-ket hallgatnak, közösen énekelnek sokszor zongorakísérettel, verseket, meséket hallgatnak, vagy ők maguk mesélnek, szavalnak, népszokásokkal, hagyományokkal ismerkednek meg, ha időnk engedi, néhányat el is játszunk, és sokat beszélgetünk. Szükségük van ezekre a szabad, önfelelt pillanatokra.

Tematikus terv

Naptári időszak	A foglalkozás témája	Kiegészítő anyag	Eszközök, anyagok
Ősz 1.	Kezdődik az iskola Képkkeret a kedvenc nyári fotónak	Beszélgetés Zenehallgatás: Vivaldi: A négy évszak / Nyár	Vastag karton, mozaikok, színes papír, ragasztó, olló,
2.	Könyvjelző, órarend, sarokfaló manó papírból	Nyárbúcsúztató versek	kemény karton, nyomda, filctoll, fonál, olló, mintalyukasztók
3.	Füzetborító varrása, hímzése	Mesehallgatás	Farmer- és poláranyag, varrottű, hímző fonál, olló
4.	Origami: Nemzeti színű virág az Aradi vértanuk útjai szobrokhoz	Az aradi vértanuk emlékezete	Piros-fehér-zöld papír, ragasztó hurkapálca, olló
5.	A természet sokszínűsége Dióhéjfigurák: teknőc, madár ...	Őszi versek	Kemény karton, akrilfesték, tű, dióhéj, színes papír, fonal, olló
6.	Levél nyomat, levélfüzér	Zenehallgatás: Muzsikás együttes: Bartók album	Színes falevelek, tű, cérna, festék, rajzlap

7.	Halloween Csipeszfigurák: denevér, szellem, tök	Szokások a nagyvilágban (nov. 1.)	Facsipesz, olló, ragasztó, kartonok
8.	Márton napi ludas könyvjelző, csipeszfigura	Márton napi népszokások	kartonpapír, olló, csipesz, ragasztó
9.	Őszi gyümölcsök papírgyűrűssel, gyöngyfűzéssel	Zenehallgatás: Gyermekdalok, népdalok	Gyöngyök, drót, fogó, karton, krepp-papír, ragasztó
10.	Kukoricacsuhéból virág, lepke, csiga, asszony készítése	Mesehallgatás CD-ről	csuhé, csuta, raffia, olló
Tél 11.	Advent Adventi koszorú, ajtódísz készítése	Meseolvasás: Macikarácsony	koszorúalap, CD, olló, szalagok, apró díszek, termékek, ragasztópisztoly,
12.	Jeles napok Mikulás készítése földimogyoróból, gyöngyfűzéssel, illetve papírból, csipeszből. Mindenki a saját ügyessége, kedve szerint választ a három variációból	Zenehallgatás: Csajkovszkij: Diótörő	földimogyoró fonál, festék, ecset, gyöngy, drót, papír, csipesz, ragasztó
13.	Búzaültetés, kaspódíszítés, cserépdísz	Luca napi népszokások	cserép, kaspó, akrilfesték, ecset, csilláragasztó, olló, hurkapálca, kartonpapír, ragasztópisztoly, virágföld, búza
14.	Karácsonyi készülődés Keresztesemes hímzés, karácsonyfadíszek papírból, textilből, karácsonyi mintás szívpárna varrása, inchies technikával kép készítése, méccsel díszített hópihe Mindenki a saját ügyessége, kedve, gyakorlata, fantáziája és ideje szerint választ az öt variációból	Karácsonyi versek, dalok gyerekek előadásában Zenehallgatás: Karácsonyi CD Meseolvasás: Az első karácsony	kongréanyag, hímzőtű, hímzőfonál, olló, képkeret, karton, színes papírok, varrótű, ragasztó, dekorációs kiegészítők, textilanyagok, hímzőfonalak, tűfilc
15.	Újév köszöntő Szerencsét hozó arany malac, népi rigmussal díszítve	Zenehallgatás: Mozart: Utazás szánon	Aranszínű karton, olló, tűfilc, raffia, lóherelyukasztó, ragasztó

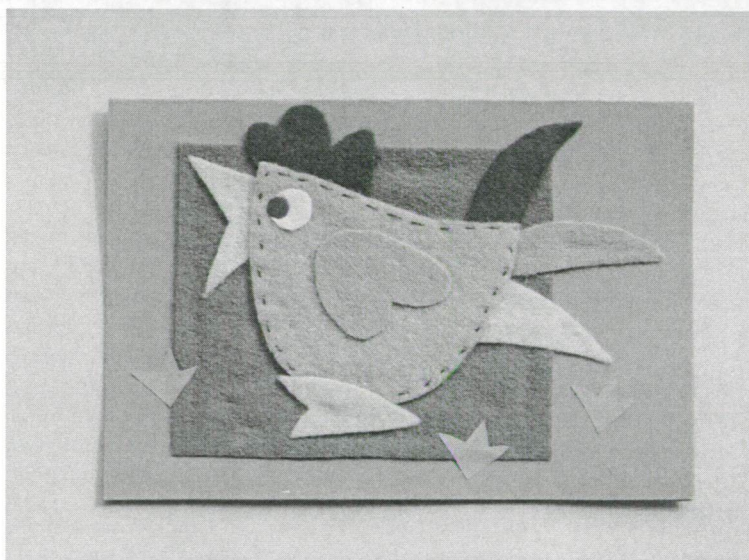
16.	Szerencsepátkó, hajtogatott négylevelű lóherével, gyöngyfűzött lóhere	Zenehallgatás: Vivaldi: A négy évszak / Tél	fekete karton, olló, ragasztó, zöld papír, arany toll, gyöngy, drót
17.	Hóemberes könyvjelző, mécses jeges mackó, vagy mécses pingvin papírból (választható)	Téli versek	fehér-fekete és min-tás karton, olló, gomb, ragasztó, mécses, fon-al, gyöngy, drót
18.	Síelő szarvas készítése (hulladékok újrahasznosítása)	Zenehallgatás: Haydn: Óra szimfónia	kartonpapír, olló, ragasztópisztoly, spatula, ecset, drót, akrilfesték, gyöngy, zsenília, textilanyag, aktimeles flakon
19.	Téltemetés szokásai Busó álarcok	Felolvasás: Dömötör Tekla: Magyar népszokások című könyvből Zenehallgatás: Magyarországi sokác népzene	kartonpapír, olló, rafia, ragasztó apró magvak
20.	Papírmasé állarcok szalvéta-technikával	Zenehallgatás: C. Saint-Saens: Az állatok farsangja (részletek)	papírmasé álarcok, ecset, olló, decoupage ragasztó, szalvéták
Tavaszi 21.	Itt a tavasz! Virágos-madaras ajtódísz	Zenehallgatás: Muzsikás együttes: Bartók album	Koszorúalap, vagy CD, színes papírok, szalagok, olló, tű, ragasztó, tavaszi dekordíszek
22.	Kokárda varrása, ragasztása papírból	Zenehallgatás: Ghymes koncert	Nemzeti színű szalag, olló, gomb, tű, cérna, színes papír, krepp-papír, ragasztó
23.	Madarak, lepkék és virágok papírból Tavaszi varrott virágok	Tavaszi dalcso-kor éneklése zongorakísérettel	Színes papírok, olló, gomb, tű, ragasztó, tű, hímzőfonál, olló, színes textilanyagok
24.	Fakanálbábok: manó, virág, meseszereplők, állatok	Zenehallgatás: Vivaldi: A négy évszak / Tavasz	Fakanál, akrilfesték, textilanyagok, olló, ragasztópisztoly, színes papírok

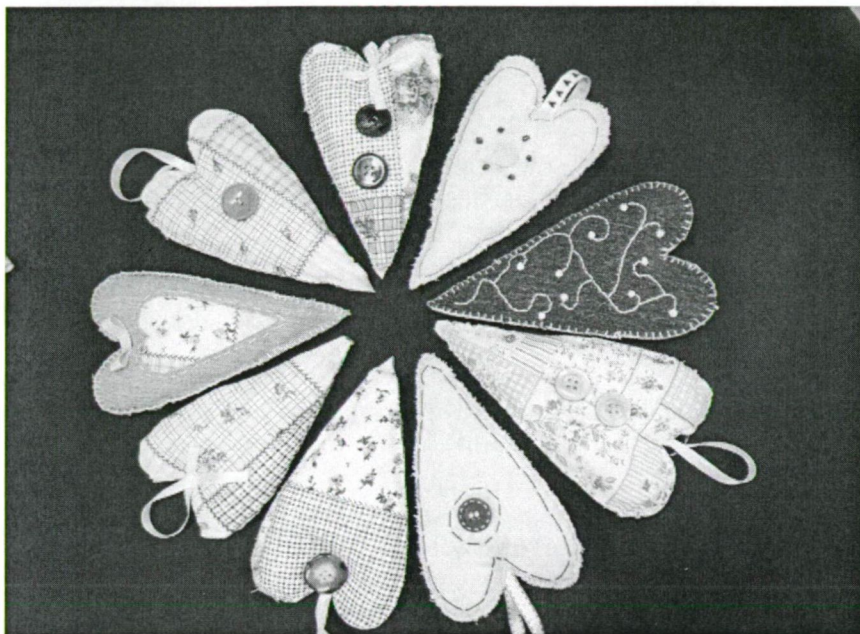
25.	Húsvét Hűtőmágnesyuszi Tojásfestés, barkadiszek készítése Ajtódísz	Beszélgetés: Húsvéti népszokások Locsolóversek gyűjtése, tanulása	Falapok, filctollak, filcanyagok, mágnes, ragasztópisztoly, műanyagtojás, ecset, decoupage ragasztó, szalvéta, színes papírok, olló, ragasztó, tű, fonál, textilanyag, ágak, papírmasé, répa, apró díszek,
26.	Varrott nyuszi Hímes tojás varrása	Zenehallgatás: Muzsikás együttes: Szép, hajnali csillag	Poláranyagok, tű, hímzőfonál, olló, flitter, gyöngy
27.	Anyák napja Origami vagy Quilling szív papírból Szív varrása, hímzése	Anyák napi dalszokor éneklése	Piros papír, ragasztó, olló, polár- és farmeranyagok, tű, hímzőfonál, olló, gomb, gyöngy
28.	Telefon-, toll-, szemüvegtartó varrása	Anyák napi versek	Farmeranyag, színes textilanyag, olló, tű, hímzőfonál

A foglalkozások szerdái szinte ünnepnapok a gyerekek számára, még betegen is eljönnek iskolába, hogy ne maradjanak le semmiről. Persze a rengeteg háttérmunkát ők nem látják: a beszerzést, szállítást, a gimnazistákkal és segítőmmel a sablonok és mintadarabok elkészítését. Hihetetlen jól szervezeten és zökkenőmentesen dolgozunk együtt.

Legjobban Márai Sándor *Füveskönyvéből* vett idézettel tudnám kifejezni Kézműves Körünk szellemiségét:

„Ha az ünnep elérkezik életedben, akkor ünnepelj egészen. Ölts fekete ruhát. Keféld meg hajad vizes kefével. Tisztálkodjál belülről és kívülről. Felejts el mindent, ami a köznapok szertartása és feladata. Az ünnepet nem csak a naptárban írják piros betűkkel. Nézd a régieket, milyen áhítatosan, milyen feltétlenül, milyen körülményesen, mennyi vad örömmel ünnepeltek! Az ünnep a különbözőség. Az ünnep a mély és varázsos rendhagyás. Az ünnep legyen ünnepies. Legyen benne tánc, virág, fiatal nők, válogatott étkek, vérpezsdítő és feledkezést nyújtó italok. S mindenekfölött legyen benne valami a régi rendtartásból, a hetedik napból, a megszakításból, a teljes kikapcsolásból, legyen benne áhítat és föltétlenség. Az ünnep az élet rangja, felsőbb értelme. Készülj föl reá, testben és lélekben. S nem csak a naptárnak van piros betűs napja. Az élet elhoz másféle, láthatatlan ünnepeket is. Ilyenkor felejts el mindent, figyelj az ünnepre.”

*„Tradition doesn't mean keeping an eye on ashes but passing the flame”
Crafts club in the library*

Our library pedagogical programme is built on three bases. These are: the education of how to become a writer and reader, education of arts, and the usage of library. There are two types of education of arts: musical culture and craftsmanship which help to form fantasy, creativity, character and personality.

We restarted the club in September 2004 with more than 300 students during these years. Our themes follow the calendar events with religious and national holidays or international days. Beside silent creative work we also listen to music or tales and we recall folklore traditions. In my presentation I would like to show the whole theme plan with lots of photos, patterns and models.